

תוצאות הבחירות להסתדרות

הרצל ברגר

כאות להחלשת הקשר הארגוני והנפשי שבין המורני פועלים בישראל לבין הסתדרותם וכי הבורגנות הישראלית היתה שואבת ממנו עידוד רב להגברת הסתערותה על ההסתדרות, מפעלי העזרה ההדדית של צבור הפועלים והמשק הציבורי החפשי. ההשתתפות העצומה בבחירות הבליטה מאד את כוחה וליכודה של ההסתדרות והגבירה את כושר עמידתה של תנועת הפועלים בהתמודדות המעמדית הגוברת והולכת בחברה הישראלית.

אין ספק, כי לא רק ההשתתפות הגדולה בבחירות הביאה אתה נצחון רב-ערך להסתדרות עצמה, אלא אף תוצאות הצבעתם של קרוב לארבע מאות אלף עובדים מאורגנים. הסתערותן של כל מפלגות האופוזיציה בתוך ההסתדרות היתה מכוונת כולה נגד מפלגת פועלי ארץ-ישראל. בתוך האופוזיציה משמאל חל זמן קצר לפני הבחירות פילוג ב"מפלגת הפועלים המאוחדת", וההגיון חייב, כי השותפים מאתמול יקדישו במלחמת הבחירות שלהם מקום נרחב למדי לסילוק החשבונות ביניהם לבין עצמם; במיוחד חייב זאת ההגיון מאחר שהיה ברור, כי לגבי "אחדות העבודה-פועלי ציון" השגת מספר קולות גבוה יותר או לפחות מספר קולות שווה לקולות שתרכוש מפ"ם היא בנגד שאלת קיום — ואמנם הצליחה "אחדות העבודה" להתגבר על "השומר הצעיר". בתוך האופוזיציה מימין הופיע גורם חדש — העובדים הציונים הכלליים. ואף כאן חייב ההגיון, כי ההתמודדות ביניהם לבין העובד הציוני תקיים תפקיד חשוב במערכת ההסברה של שתי המפלגות האלה; במיוחד אפשר היה לצפות לכך מאחר שאף לגבי העובד הציוני והמפלגה הפרוגרסיבית כולה היתה רכישת מספר קולות גדול יותר מן הציונים הכלליים שאלת-חיים — ואמנם הצליח אף העובד הציוני במשימה זו. אף על פי כן לא הורגשה כלל המלחמה הפנימית שבתוך האופוזיציה משמאל ושבתוך האופוזיציה מימין במערכת הבחירות. כל החיצים כוונו נגד מפא"י. השאלה המרכזית שחוצבה בפני הבוחרים בבחירות לועידה השמינית של ההסתדרות, היתה זאת: התשמור מפלגת פועלי ארץ-ישראל על הרוב שלה בהסתדרות או תרד למעמד של מיעוט? ופירוש

תוצאות הבחירות בהסתדרות פירושו בראש וראשונה נצחון ההסתדרות. שבוע-שבועים לפני הבחירות עדיין היה קיים חשש חמור ומבוסס, כי ההשתתפות בהצבעה לא תהיה גדולה. עם הקמת המדינה לא פגה חשיבותה החיונית של ההסתדרות למפעל הפיתוח במדינה, לעיצוב דמותה החברתית ולהעלאת רמת החיים של תושביה העובדים. העצמאות המדינית ומשקלה של תנועת הפועלים הסוציאליסטית בחיי המדינה הקימו בסיס חדש, איתן ונרחב יותר, לפעולותיה של ההסתדרות. הישגיה בשנים האחרונות רבים, מגוונים ומעמיקים מאד. אף מספר חבריה גדל הרבה יותר מגידולו הכללי של הישוב. כל אלה מגבירים, כמובן, את חשיבותה האובייקטיבית של הסתדרות העובדים בחיי המדינה ובחיי חבריה. אף על פי כן הועם בעיני רבים הוזהר המדיני שהיה להסתדרות ולהכרעות הצבוריות הגדולות שבתוכה בתקופה הטרנס-ממלכתית. אז היתה ההסתדרות בהכרת חבריה מרכז החיים הצבוריים, וההכרעות המדיניות בקרבה ומערכות ובחירות לועידתה הכללית היו חשובות בעיניהם מן הבחירות לאספת הנבחרים ולקונגרס הציוני. עתה הועמדה ההסתדרות בצל עליית המדינה, והבחירות לועידתה הכללית של הסתדרות העובדים חשובות בעיני מאות אלפי חבריה פחות מן הבחירות לכנסת. על כן היה קיים החשש, כי חלק לא מבוטל מבעלי זכות הבחירה יוותר על קיום זכותו האזרחית בהסתדרות. אילו היה חשש זה מתאמת, היה בלי ספק נובע מן העובדה שהוסברה, כי בינתיים הועתק מרכז ההכרעה הצבורית מהסתדרות העובדים למדינה, וכן מן העובדה כי הייצוב המתקדם והנורמאליזאציה הגוברת בחיינו הכלכליים, המדיניים והצבוריים עלולים להוריד בהדרגה את אחוז ההשתתפות בבחירות, המוסיף להיות בישראל גבוה שלא כר"גיל בהשוואה לכל הארצות הדמוקרטיות. גורם נוסף העלול להוריד את אחוז ההשתתפות בבחירות בישראל הם השינויים שחלו בהרכב הישוב עם עליית ההמונים מארצות המזרח. אולם ספק רב הוא אם על דעת הצבור היו מתקבלות הסיבות האובייקטיביות למיעוט ההשתתפות בהצבעה; אין זה מן הנמנע, כי היו מפרשים אותו

ורק אחרי זאת הוציא מתוכה את מתנגדיו. הסיכוי בר זה היה צולע על שתי ירכיו: לגבי המשל ולגבי הנמשל גם יחד. ואמנם לא הספיק לסייעה ב' אורך הרוח לחכות עד אשר תשיג את הרוב במפלגת פועלי ארץ-ישראל — או שהתפתחות הפנימית במפלגה הוכיחה לה, כי בתנאים של חירות פוליטית ומשטר דמוקרטי פנימי במפלגת המוניים קשה יותר הדרך להשתלטות על מפלגה מאשר בתנאי מחתרת ובתוך קבוצות קטנות ומפוררות של חברי מפלגה אי-ליגאלית בי ארצה ובאמיגראציה הפוליטית. הקמתה של מפלגת "השומר הצעיר-הליגה הסוציאליסטית" ויצירתה של סיעה ב' מתוך מסגרת המרות המפלגתית והסיעתית של מפלגת פועלי ארץ-ישראל צפנו בחובן סכנה של ערעור יציבותה המדינית של הנהגת ההסתדרות כמשטר חיים בארגון המעמדי וכיסוד לפעולתו של צבור הפועלים המאורגן בתוך הישוב והעם.

בבחירות לוועידה החמישית של ההסתדרות היעובדים, בשנת 1940, קבלה מפלגת פועלי ארץ-ישראל 69% מכלל הקולות. אולם שלישי (או כמעט שלישי) מן המנדטים ניתנו לחברי סיעה ב'. הרי שהרוב של המפלגה בהסתדרות ויצירות הנהגת ההסתדרות היו תלויים בקבלת מרות המפלגה ע"י סיעה ב'. חברי הסיעה ניסחו בזה אחר זה ניסוחים שונים להגדרת המקרים שבהם מרות המפלגה אינה מחייבת אותם. במשך הזמן הורחבו ההגדרות עד כדי כך, ששטח מרותה של המפלגה צומצם כמעט עד אפס. התקופה — מלחמת העולם השנייה. השואה באירופה. התקרבות ההכרעה המדינית בגורל הארץ — לא היתה נוחה להסקת מסקנות מן המצב הפנימי במפלגה, וסיעה ב' מצדה ניצלה את התחשבות הרוב שבמפלגה במצב המדיני עד תומה. היא לא הביאה בחשבון, כי אורך-הרוח של הרוב נובע מהכרת המשימות ההיסטוריות של השנים ההן, וכאשר לא נרתעה זו בטכסיסה מפגיעה גלויה בתפקידים אלה ויצביעה בועד הפועל של ההסתדרות, יחד עם נציגי השומר הצעיר ופועלי ציון שמאל, נגד מתן הוראה לנציגי ההסתדרות בקונגרס היסוד של האינטרנאציונאל המקצועי, לתבוע הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל, החליט הרוב במפלגה להקדים בכמה חדשים את הבחירות לוועידה הששית של ההסתדרות.

בבחירות לוועידת הששית, בשנת 1944, תבוע מנהיגי סיעה ב' מן הציבור ההסתדרותי אישור

הדבר, בהעדר מפלגה אחרת שאפשר היה לראותה כמועמדת בעלת סיכויים לרוב בהסתדרות: התקיים יציבות של הנהגת ההסתדרות — או יוקם בה משטר חדש של הנהגת העניינים על-ידי שבע מפלגות, שכל אחת מהן היא מיעוט, והן מכוונות את ענייניו ופעולותיו של ציבור הפועלים המאורגן על יסוד קואליציה קבועה פחות או יותר כבמדינה או על יסוד קואליציות מתחלפות ככר-שויות מקומיות מסוימות (ירושלים, לדוגמה). ציבור הבוחרים נקרא על-ידי מפלגות האופוזיציה כולן למגר את הרוב של מפלגת פועלי ארץ-ישראל. מנהיגי מפלגת "אחדות העבודה" הציגו את הורדת מפא"י ל-49% בהסתדרות כמטרת מאבקם בבחירות. הציבור השיב לשאלה שהוצגה לפניו חשובה שאינה משתמעת לשתי פנים. מפלגת פועלי ארץ-ישראל שמרה ואף ביצרה את מעמדה כרוב מוחלט וגדול בהסתדרות.

נצחונה זה של מפלגת פועלי ארץ-ישראל אינו נצחון מקרי אלא הוא המשך התהליך המתגשם בחייה של ההסתדרות העובדים זה למעלה מחמש עשרה שנה. לפני כשבע-עשרה-שמונה-עשרה שנים נשבר קו האיחוד המדיני ששלט במחנה הפועלים הישראלי עד אז. הפיעו שני כוחות חדשים, האחד מחוץ לשורותיה של מפלגת פועלי ארץ-ישראל והאחד בתוך שורותיה, שאמרו שני הם לקעקע את מפלגת המעמד הדמוקרטית המונית ולהשליט על תנועת הפועלים קבוצות הנהגה "אואנגארדיסטיות", כל אחת לפי דרכה. השומר הצעיר הגיח מחומות הקבוץ הארצי, ארגן את אוהדיו — בחלקם הגדול אף הם חברי הקיבוץ לשעבר — במסגרת "הליגה הסוציאליסטית". קבוצה אחרת בעלת מאויים אואנגארדיסטיים פעלה באותה תקופה בתוך מפלגת פועלי ארץ-ישראל. ההתחרות הטבעית בין שני הקבוצות האואנגארדיסטיות היתה מלווה הבדלים אידיאולוגיים ואף חילוקי דעות בדבר הטכסיס הנכון למיגור אופיה הדמוקרטית-המוני של תנועת הפועלים הציונית-הסוציאליסטית והמרתו במשטר של הנהגה אואנגארדיסטית או, לפחות, בהתחשבות מתמדת בין קבוצות מועמדים שונות להנהגה אואנגארדיסטית. מנהיגה הרוחני של סיעה ב', החבר יצחק טבנקין, הסביר בנאומו במועצת הקבוץ הארצי במשמר העמק למנהיגי השומר הצעיר, מדוע הוא וחבריו אינם מוכנים לעזוב את מפלגת פועלי ארץ-ישראל, בהזכירו להם, כי לבין לא פילג את המפלגה הסוציאלי-דמוקרטית הרוסית ולא עזב אותה, אלא השתלט עליה מבפנים

של סיעה ב' קרוב ל-23% בהסתדרות. בבחירות לועידה הששית היא הגיעה ל-17.7%. אחרי הכ"חירות לועידה הששית התאחדה סיעה ב' עם פועלי ציון שמאל שברשותם היו 5% הרי שביחד מנתה "המפלגה לאחדות העבודה — פועלי ציון" 22.7% בין חברי ההסתדרות. אחרי כן התאחדו שניהם עם השומר הצעיר והקימו את "מפלגת הפועלים המאוחדת". "השומר הצעיר" "הכניס" לחשבון המשותף 15.7%. מפלגת הפועלים המאוחדת הלכה לבחירות לועידה השביעית. כשברשר תה 38.4% בהסתדרות. מהם 22.7% של אחת-ע"פוע"צ. היא קבלה בבחירות לועידה השביעית 34.3%, מהם, לפי ההסכם הפנימי במפלגה, למעלה מן החצי לאחדות העבודה — פועלי ציון, כלומר למעלה מ-17%. בבחירות לועידה השמינית הגיעה אחדות העבודה — פועלי ציון ל-14.6%. הרי שמפלגה זו נתונה בירידה מתמדת (23%), ונוסף על כך כ-6% של פועלי ציון שמאל, בוועידה החמישית, 22.7%, יחד עם פועלי ציון שמאל, בוועידה הששית, 17% בוועידה השביעית, 14.6% בוועידה השמינית).

וזאת לזכור כי חשבונה של סיעה ב', על כל שמותיה וגלגוליה, אינו חשבון חלק ופשוט. אין זו מפלגה העושה דרכה בפשטות תחת דגלה ופורנה אל הצבור בשמה המפורש. ב-1940 היא ניסתה להשתלט על ההסתדרות במסווה של חברות במפלגת פועלי ארץ-ישראל, ב-1944 אמנם בשמה היא, אך תוך הבטחת איחוד כולל של פועלי ארץ-ישראל, ב-1949 כחלק של מפלגת הפועלים המאוחדת, ב-1955 בשם המפורש של הפילוג, שדגלו עליה "אחדות העבודה". רק תמימים יגידו, כי חישובים וסיכויים של רווחי בחירות לא היה להם משקל בהחלטות שקדמו לכל השותפותיות ופירוקי השותפויות הללו. אך שום טכס לא היה בו כדי לעצור את תהליך הירידה המתמדת. ועוד ראוי לזכור, כי בגלגוליה השונים גילתה סיעה ב' לפחות פעמיים את כל התרמית שבשיטה האואנגארדיסטית. פעמיים, בפלגה את מפלגת פועלי ארץ-ישראל ובפלגה את מפלגת הפועלים המאוחדת. היא זימנה את האפשרות לב"דוק עלידי פנייה לצבור הפועלים את יחסי הכוחות שנקבעו תחילה בעזרת טכסיסים אואנגארדיסטיים. בשנות 1940—1944 היא עשתה את מפלגת פועלי ארץ-ישראל, בטכסיס אואנגארדיסטי (הקמת סיעה בתוך המפלגה), למיעוט בהסתדרות, אך כשעברה ההכרעה לידי הבוחרים נפוצה

למצב שהיה קיים בהסתדרות לפני הבחירות — את שלילת הרוב ממפלגת פועלי ארץ-ישראל והקמת משטר חדש בהסתדרות — משטר הסכמים בין סיעות מיעוט במקום יציבותה הנדינית של ההנהגה. ציבור הבוחרים השיב בשלילה ויחברית את תקוותה של סיעה ב' ליהפך ל"לשון-המאזנים" ועלידי כך ליטול לידה את השלטון בהסתדרות על אף היותה מיעוט בה. למעשה, אם לא להלכה, הלכה מפלגת פועלי ארץ-ישראל לבחירות ההן לאחר שלושה פילוגים. לא רק סיעה ב' הגדולה עזבה אותה. כמו בהסתדרות שתי סיעות קטנות חדשות שאף הן קיבלו את מרבית חבריהן ובוחריהן משורות מפלגת פועלי ארץ-ישראל ובוחריה — "עליה חדשה עובדת" ו"העורב" בדדתי". אף על פי כן השיגה מפלגת פועלי ארץ-ישראל 53.7% מכלל הקולות — רוב מוחלט. הרוב של מפלגת פועלי ארץ-ישראל הוסיף לגדול בבחירות לועידה השביעית, בשנת 1949, היא קבלה 57.06% אחוזים. בבחירות לועידה השמינית, בשנת 1955, נמשכה מגמה זו.

פירוש הדבר, מבחינה הסתדרותית כללית, הוא כי ציבור הבוחרים בהסתדרות לא בלבד שהוא מחייב את קיומה של הנהגה יציבה מבחינה פוליטית, אלא מעלה את הרוב שניתן להנהגה שבחר לעצמו מועידה לועידה, באטיות אך בייציבות. יתר על כן: נוכח הריבוי המתמיד והיצום במספר חברי ההסתדרות והצטרפותן של שכבות חדשות אליה, שעלולים היו לגרום שינויים גדולים ומהירים בהרכב המדיני הפנימי של ארגון הפועלים הגדול בארץ, יש חיוב רב בהתפתחות ההדרגתית המעידה, כי יחסי הכוחות בין שוב החדש מקבילים ליחסי הכוחות בישוב הריתיק.

מבחינה מפלגת פועלי ארץ-ישראל יש, כמובן, חיוב רב בעליית המתמדת של כוחה בהסתדרות. מפלגה העומדת בשלטון ואחראית לכל פעולותיו עליתה בארץ דמוקראטית קשה יותר מעלייתה של מפלגת אופוזיציה. עליה מתבדת זו של מפלגת שלטון אין לה כמעט דוגמה בעולם, חוץ משתי ארצות סקאנדינאיות. הרוצה ללמוד מן ההתפתחות ביחסי הכוחות בין המפלגות בהסתדרות עד עתה על מגמות ההתפתחות בעתיד מן הראוי שישוה עם עלייתה המתמדת של מפלגת פועלי ארץ-ישראל את התפתחותה של המפלגה השניה לגודל בהסתדרות, "אחדות העבודה". אחרי הבחירות לועידה החמישית היו ברשותה

עליה זו של הקולות הלא-סוציאליסטיים משקפת את הצטרפותה של שכבה חדשה. חדשה מבחינה פסיכולוגית-מדינית, להסדרות. ההסדרות היא עכשיו הרבה יותר כללית משהיתה לפני שש שנים, ועובדה זו מתבטאת לא רק בעליה הגדולה של אחוז ההתארגנות בקרב ציבור העובדים למקצועותיו וסוגיו השונים, בעליה הגדולה של אחוז חברי ההסדרות בתוך הישוב, אלא גם בהצטרפותם להסדרות של רבים, ביחוד מבין הישוב הוותיק אך גם מבין העולים החדשים, שעוד לפני שש שנים סרבו להצטרף אליה מטעמים פוליטיים ופסיכולוגיים. עובדי משרדים צבוריים ופרטיים, עובדים עצמאיים שבינתים נעשו שכירי, עובדי מפעלים קטנים שבינתים עברו לעבודה במפעלים בינוניים וגדולים, אשר לפני שנים אחדות לא היו מאורגנים כלל אף סרבו להתארגן בכלל או שהעדיפו את ארגון העובדים הציונים הכלליים ואת "ההסדרות העובדים הלא-אימית" על ההסדרות הכלליות, הצטרפו בינתים להסדרות הכלליות אך לא ויתרו על עמדתם האנטי-סוציאליסטית. מקצתם, שבאו משורות "ההסדרות העובדים הלאומית" ומצביעי "חרות", כנראה העדיפו הפעם את המלל הלאומי הקיצוני על המלל האנטי-סוציאליסטי ובכך יש להסביר את המספר הגדול של קולות "אחדות העבודה" שנרשם בקלפיות המסורתיות של "חרות". בעוד כמה שבועות, בבחירות לכנסת, ניווכח לדעת, אם מצביעים אלה עברו עם הצטרפותם להסדרות אף מבחינה פוליטית לתחום השפעתה של מפלגה ציונית-סוציאליסטית כ"אחדות העבודה", או שהצביעו בעדה בבחירות בהסדרות מהעדר רשימת "חרות" ובבחירות לכנסת יחזרו לכור-מתחבתם המדיני. אולם רובם של חברים חדשים אלה בהסדרות נתנו את קולותיהם לשתי המפלגות הלא-סוציאליסטיות. פירוש הדבר, לגבי הערכה מציאותית של תוצאות הבחירות בהסדרות, כי אילו שמרו מפא"י, שני פלגי מפ"ם, הקומוניסטים והעובד הדתי את כוחם כשהיה לפני שש שנים, היתה מפא"י זוכה ל-54% — 55% אחוזים בלבד, שני פלגי מפ"ם יחד — ל-32%—33%, הקומוניסטים ל-2.5%, העובד הדתי ל-2%, ויש להעריך את העליה והירידה היחסית של המפלגות השונות גם אגב התחשבות בתיקון זה; יתכן שאין הוא חל במידה שווה על הקומוניסטים, ששאבו עד עתה גם בישוב היהודי את רוב קולותיהם שלא מבין חברי ההסדרות ועלית אחוז

האגדה כי "מפא"י היא מיעוט" כמוך לפני רוח. בשנות 1949 — 1955 עשה השומר הצעיר את אח"ע, בטכסיס אואנגארדיסטי (ה"קולקטיביות הרעיונית"), למיעוט בתחומה של מפ"ם, אך כשעברה ההכרעה ביחסים הפנימיים במפ"ם לידיו הבוחרים, נפוצה גם האגדה על עדיפות כוחו של השומר הצעיר כמוך לפני רוח. זה, כנראה, הפרי הרעיוני החיובי היחיד מכל נדודיה והתחלשותיה של סיעה ב': שום הסבר רעיוני לא היה בו כדי לגלות לצבור הרחב, באיזו מידה עשויות שיטות אואנגארדיסטיות לסלף את רצון הצבור ודרכו, כטיוול זה של מנהיגי סיעה ב' על פני ציבור הפועלים הישראלי. טיוול שעדיין לא הגיע לקצו. ושום הסבר רעיוני לא היה בו כדי להוכיח באיזו מידה כל הטכסיסים האואנגארדיסטיים הם חסרי תועלת בארץ דמוקרטית, שבה נטולה מן הקבוצה האואנגארדיסטית כל אפשרות לקיים, עלידי מניעת הכרעה דמוקרטית של ההמונים לאורך ימים, את ההישג שבו זכתה בכוח של טכסיס מוצלח. על אחת כמה הטכסיסים הם חסרי תועלת הם במצבנו אנו, כשעומדות זו מול זו שתי מפלגות אואנגארדיסטיות, מתוך ידיעה ברורה כי סיכויי היחידים לעלות לשלטון דיקטטוריים הוא בסיוע כוח חיצוני של מעצמה זרה, והכוח החיצוני יעדיף בלי ספק לא אחת מהן אלא את הקבוצה האואנגארדיסטית השלישית, הקטנה שבכולן, התלושה מן המציאות הישראלית כליל והמתנכרת לכל צרכיו ומאוייו של מעמד הפועלים הישראלי.

אחת התוצאות הבולטות של הבחירות היא התגברותו של האגף הבלתי-סוציאליסטי והאנטי-סוציאליסטי בהסדרות. אגף זה עלה מ-3.8% (של העובד הציוני) בבחירות 1949 ל-9% לערך בבחירות האחרונות, מהם 5.2% להעובד הציוני ו-3.8% לעובדים הציונים הכלליים. אין יסוד להניח, כי התגברות זו מקורה באמת ב"נטייה ימינה שנתגלתה בצבור הפועלים" שעליה מקוננים עתוניהן של מפ"ם ו"אחדות העבודה". "חברי הקואופרטיבים" שזנחו לפי הסברה זאת את מפא"י והצביעו הפעם בעד מפ"ו, במידה שהם קיימים, כנראה כבר זנחו אותה בבחירות הקודמות, ובעלי המקצועות החפשיים שמקצתם המירו, לפי השמועה, אף במספרם אין בו כדי להסביר תוספת של למעלה מ-5% לאופוזיציה האנטי-סוציאליסטית שבהסדרות הכלליות. כנראה, קרובה יותר לאמת ההנחה, כי

תנת היתר לטרייד-יוניונים ליבראלי אנטי-סוציאליסטי, וטרייד-יוניונים אנטי-סוציאליסטי זה השתדל להבליט במערכת הבחירות את התנגדו-תו למשק הפועלים ולמוסדות העיקריים של עז-רה הדדית בהסתדרות. הוא מבקש לרוקן את ההס-תדרות מחלק חשוב מתכנה הקולוניזאטורי וה-חברתי-המדיני ולהעמיד את פעילותה בעיקר על תפקידיו של איגוד מקצועי שיגרת. המפעל הסוציאליסטי הכביר של פועלי ארץ-ישראל לא הראה עדיין את כוחו לכבוש את לבם של אלפי עובדים שמסרו את קולותיהם לרשימות העובד הציוני והעובדים הציונים הכלליים. שכבת הבי-נים באנגליה — שכבת בינים מבחינה חברתית-פסיכולוגית אולי יותר מאשר מבחינה סוציאליס-טית ממש — תמכה במפלגת הפועלים בראשית דרכה לשינוי דמותה החברתית של אותה מדינה, אך לאחר שהושגו ההישגים הגדולים בשדה הבי-טוח הסוציאלי, בשטח מדיניות המסים והסוב-סידיות, לאחר שצומצמו ההבדלים הסוציאליים והוגשמו הצעדים הראשונים, אמנם חשובים למ-די, של ההלאמה — החלה שכבה זו מתגעגעת לאתנחתא בהתקדמות לקראת משק סוציאליס-טי והפסיקה התקדמות זו בהעלותה פעמיים לשל-טון את השמרנים. במשטר דמוקרטי חפשי צפוי-יות סכנות להגמוניה של תנועת הפועלים הסוציא-ליסטית לא רק מכשלונות אלא גם מהישגים הנראים גדולים ומהירים יתר על המידה לשכ-בות-בינים סוציאליים ופוליטיים. עדיין אין סכ-נות כאלה צפויות להגמוניה של תנועת הפועלים הסוציאליסטית בישראל. כי במידה שאפשר לנ-חש דבר על תוצאות הבחירות לכנסת לאור תוצ-אות הבחירות בהסתדרות יש לצפות להגברת הכוחות הסוציאליסטיים בכנסת — אפילו יתמי-דו "אחדות העבודה" והשומר הצעיר בסרובם להצטרף לכוחות העשייה הסוציאליסטית הפוע-לית הממשית במדינה. אולם הטא לא יכופר תח-טא הנהגתה הסוציאליסטית של ההסתדרות לע-תידו של הסוציאליזם הישראלי אם לא תעשה את חשבון-נפשו של המפעל הסוציאליסטי ביש-ראל ולא תמצא דרכים להגברת כוח המשיכה שלו לגבי המונים שעדיין לא נענו לקריאת הסוצ-יאליזם. הגברת תכנו הסוציאליסטי של המפעל, יציקת ערכים סוציאליסטיים לתוך המסגרות הסוציאליסטיות שהוקמו. זה הדרך להרחבת הבי-סיס הציבורי של המפעל הסוציאליסטי בהמוני בית ישראל.

ההתארגנות העלתה את אחוז הקולות ההסתדרו-תיים בכלל קולותיהם היהודיים. מבחינה הסתד-רותית מקפת פירושו של דבר, כאמור, הגברת אופיה הכללי של ההסתדרות.

אולם אין להתעלם גם מן המסקנות המדיניות של הרחבת תחומה הארגוני של ההסתדרות. העליה הגדולה של אחוז חברי ההסתדרות בישוב גורמת, כי באורח מקביל מצטמצמים גם החוגים שמחוץ להסתדרות אשר מפלגות הפועלים העצמ-איות יכלו לגייס בהם תמיכה מדינית במערכות הבחירות הכלליות. אין זה איפוא מן הנמנע כי אותו גורם עצמו — גידולו היחסי, לא רק המוח-לט, של מספר חברי ההסתדרות המעלה את אחוז המפלגות האנטי-סוציאליסטיות בין בעלי זכות הבחירה חברי ההסתדרות הוא שיוריד את אחוז המפלגות הסוציאליסטיות בין בעלי זכות הבחירה שאינם חברי ההסתדרות. מאידך, הגידול היחסי של מספר חברי ההסתדרות שיעורו גדול כל כך, שאין בשינויים אלה כדי להפחית בהכרח את אחוז המפלגות הסוציאליסטיות בציבור בעלי זכות הב-חירה כולו או אפילו כדי למנוע את גידולו של אחוז זה.

מבחינת יציבותה של הנהגת ההסתדרות מותר להניח, כי עלית כוחה של האופוזיציה מימין אגב החלשת כוחה המשולב של האופוזיציה כולה ופי-צולה בשני אגפיה ישמש גורם נוסף להגברת הי-ציבות. שכן לפני הבחירות האחרונות עמדה מול כוחם המשולב של מפלגת פועלי ארץ-ישראל וה-עובד הדתי (שעמדתו ברוב השאלות שאינן נוג-עות לדת וזהה עם עמדתה של מפלגת פועלי ארץ-ישראל) אופוזיציה משמאל שמנתה 37%, ומהם 34.4% מלוכדים בסיעה אחת, ואופוזיציה מימין שמנתה 3.8% בלבד. עתה מונה האופוזיציה הש-מאלית כולה רק 31% והיא מפוצלת לשלוש סיעות שהגדולה בהן אינה מגיעה אף ל-15%, ונגדה קיימת אופוזיציה מימין המונה 9% שאף היא מפוצלת לשתי סיעות. והרי לא רק חולשתה של האופוזיציה גברה. גבר גם כוחו של הרוב.

עם זאת, אל להן למפלגות הסוציאליסטיות כו-לן להתעלם מהופעתו של גורם אנטי-סוציאליסטי בעל כוח ניכר בהסתדרות. נכון הדבר, כי תוספת כוחו באה ברובה המכריע מהצטרפותם של חוגים חדשים, אנטי-סוציאליסטיים מעיקרם, לארגון הפועלים, מהגברת אופיה הכללי של ההסתדרות. אך עובדה היא, כי כוח חדש זה קם והוא כוח ושו-תף לגיטימי בהסתדרות. החברות בהסתדרות נו-